

Waterplanten vraag en antwoord 2021

We krijgen als gemeente Hoorn regelmatig vragen over de aanpak van waterplanten in het Markermeer. De waterplanten kunnen het vaarplezier belemmeren en ook ondernemers hebben er last van. Als gemeente Hoorn doen we wat we kunnen om de overlast van waterplanten zoveel mogelijk te beperken. In deze informatiebrief leggen we de situatie uit en gaan we in op een aantal veel gestelde vragen. Ook geven we enkele tips.

Samengevat

In het voorjaar van 2021 is er een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen tien verschillende gemeenten die grenzen aan het Markermeer en IJmeer. De doelstelling is het gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen in de aanpak van overlast door waterplanten. De deelnemende gemeenten en provincies stellen budget beschikbaar om het gebied binnen de mogelijkheden zo bevaarbaar en veilig mogelijk te houden. De verspreiding en dichtheid van de waterplanten is van veel verschillende factoren afhankelijk. Hierdoor is het lastig om een eenduidige trend in de groei van de waterplanten vast te stellen en om hierop een lange termijnbeleid te maken. Het IJmeer en Markermeer zijn natuurgebied en dat maakt de zaak nog uitdagender. Dat het IJmeer en Markermeer een natuurgebied is, heeft ook voordelen voor de ecologie. Het (vaar)gebied is rijk aan flora en fauna en de waterkwaliteit is voldoende om in te zwemmen.

Welke waterplant veroorzaakt overlast voor scheepsvaart?

Het 'Doorgegroeid Fonteinkruid' is een inheemse, wortelende, waterplant en zorgt voor de meeste overlast. Waterplanten hebben een waterzuiverende werking en gaan algengroei tegen. Gevolg hiervan is dat er meer zonlicht bij de waterplanten kan komen en ze hierdoor sneller groeien. Ook meststoffen die vanuit de landbouwgronden in het meer terecht komen zorgen voor versnelde groei.

Waarom mogen niet alle waterplanten weggehaald worden?

Het gehele Markenmeer en IJmeer vallen onder Natura2000, een Europees netwerk van natuurgebieden. Daarbinnen hebben de meren nog twee gebieden met verhoogde natuurwaarden;

- De Gouwezee ten zuiden van de lijn Hemmeland-Marken;
- Gebied tussen Muiden-Muiderberg, afgebakend door de eilanden De Drost, Warenar en 't Hooft.

In deze gebieden wordt, m.u.v. de vaargeul, per definitie niet gemaaid.

In de rest van het Markermeer en IJmeer mogen we de waterplanten wel maaien, maar wel onder bepaalde voorwaarden. Deze voorwaarden zijn opgesteld in een vergunning welke door de provincie wordt afgegeven.

Wat houdt de vergunning in?

De vergunning is verleend per 1 juli. Er mag een oppervlakte van 700 hectare gemaaid worden, ongeacht de dichtheid van de waterplanten. Deze hoeveelheid wijzigt per jaar. Het fonteinkruid mag op 60 centimeter boven de bodem afgeknipt en afgevoerd worden. In principe mag er één keer per gebied gemaaid worden. In goed overleg met de vergunningverlener mag er op sommige plekken een tweede keer worden gemaaid, zoals in vaargeulen. Mits bij elkaar opgeteld de vergunde 700 hectare niet wordt overschreden.

Hoe wordt bepaald waar wel en waar niet wordt gemaaid?

De maaikaarten maken we aan de hand van een viertal bronnen.

1. Meldingen die zijn gedaan door watersporters, verzameld door havenmeesters en bestuursleden van verenigingen;
2. Meldingen in de Waterplantmelder-app;
3. Een jaarlijkse luchtopname van 3000 hectare bij aanvang van het maaiseizoen;
4. Eigen waarnemingen.

De Stichting Maaien inventariseert de meldingen, alsmede eventuele maaiverzoeken voor bijvoorbeeld wedstrijdvelen.

Hoe weet ik wanneer er is gemaaid?

Voor aanvang van de werkzaamheden verspreiden we digitaal afbeeldingen van de maaikaarten onder de havenmeesters, verenigingen en bedrijven. Dezelfde kaarten worden gebruikt door de maaischepen. Dit jaar wordt door een selectieve groep watersporters een app getest waarop de maaibewegingen live zijn te volgen en zijn terug te zien. Als de app naar behoren werkt, stellen we deze volgend jaar kosteloos beschikbaar voor het grote publiek .

Wat gebeurt er met het gemaaid fonteinkruid?

De partij die het fonteinkruid maait, is er eigenaar van. Op dit moment wordt het maaisel gecomposteerd en gebruikt voor bemesting. Er zijn al proeven gedaan voor toepassingen in plastics en voor de medicijnindustrie. Er worden dan wel bepaalde eisen gesteld aan het product, zoals vochtgehalte, waaraan in praktijk lastig te voldoen is. Tevens fluctueert de opbrengst per jaar. In Italië wordt ook fonteinkruid gemaaid en is er daar een toepassing gevonden in de cosmetica. Wij proberen hier meer informatie over te krijgen.

Wie betaalt dit?

De samenwerkende gemeenten, provincie Noord-Holland en Flevoland hebben het budget beschikbaar gesteld. De Stichting Maaien, HISWA en het Watersportverbond dragen in natura bij.

Wat te doen bij overlast?

Blijf niet dezelfde koers houden, maar zoek dieper water op.

Maak een melding in de Waterplantmelder app. <https://www.waterplantmelder.nl/>

Doorvaren met waterplanten rond de schroef(as) kan motorschade tot gevolg hebben. Het is raadzaam om de planten te verwijderen alvorens de reis voor te zetten. Een duikbril aan de standaardinventaris toevoegen, is raadzaam. Het aanschaffen van een zogenaamde rope- of linecutter is ook een mogelijkheid. Een test van de verschillende ontwerpen kunt u vinden via deze link.

<https://www.yachtingmonthly.com/gear/propeller-rope-cutter-test-30012>

Als u drijvend fonteinkruid aantreft in de haven, leg het dan op te steiger om te drogen. In korte tijd is het uitgedroogd, het gewicht gedecimeerd en is daardoor gemakkelijk weg te gooien.

Varen rond Hoorn

Aan de westzijde van het Markermeer, aan de rand van het 'Hoornsche Hop', liggen de boeien Sport-G en Sport-H. Blijf hier oost van varen. Houd vervolgens de geulen naar de havens aan. Vanaf de Sport-G ton is Hoorn goed bereikbaar. Hanteer de vuistregel, hoe groter de waterdiepte hoe minder kans op fonteinkruid.

Interessante bronnen:

- Waterplant bedekking gekarteerd door Rijkswaterstaat: [Waterplantenbedekking RWS MN \(rijkswaterstaat.nl\)](http://Waterplantenbedekking_RWS_MN(rijkswaterstaat.nl))
- Kaarten Natura2000: Markermeer & IJmeer: Aanwijzing | natura 2000
- Zoekkaarten en achtergrond informatie waterplanten onderzoeksbureau FLORON FLORON > Onderzoek & Advies > Waterplanten

